

Skrypt z języka niemieckiego dla słuchaczy ULO 3

Poniżej zostały przedstawione zagadnienia z programu nauczania języka niemieckiego dla słuchaczy Uzupełniającego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych obowiązujące w Zespole Szkół im. Andrzeja Średniawskiego w Myślenicach . Uporządkowany zbiór treści nauczania z ich opisem i przykładami powinien pomóc słuchaczom w przygotowywaniu się do aktywnego uczestnictwa w obowiązkowych konsultacjach oraz do egzaminów semestralnych.

Zagadnienie	Opis i przykłady
Perfekt Dział powtórzeniowy	<p>Czas Perfekt to czas złożony. Używamy go w języku mówionym, pytaniach, odpowiedziach, dialogach dla określenia czynności najogólniej mówiąc zakończonych w przeszłości . Składa się z dwóch elementów:</p> <p>Perfekt = sein/haben + Partizip II</p> <p>czyli odmienianego w czasie teraźniejszym słówka posiłkowego sein lub haben (kiedy je stosujemy, o tym poniżej) oraz nieodmiennej formy Partizip II (imiesłów bierny czasu przeszłego), który zawsze będzie na końcu zdania. Jeśli oba elementy wystąpią w zdaniu wówczas będziemy wiedzieli, że mamy do czynienia z czasem Perfekt i będziemy je tłumaczyć na j.polski w formie czasu przeszłego.</p> <p>Przykład: Ich gehe ins Kino (czas teraźniejszy : Idę do kina) Ich bin ins Kino gegangen. (Czas Perfekt : Poszedłem do kina.)</p> <p>W pierwszym zdaniu w czasie teraźniejszym forma czasownika gehe pochodzi od bezokolicznika gehen (iść), natomiast w zdaniu w czasie przeszłym odmieniliśmy słówko sein które dla formy ich (ja) brzmi bin oraz od bezokolicznika gehen utworzyliśmy Partizip II - gegangen. Te dwa wyrazy (Ich) bin gegangen przetłumaczymy na j.polski – (Ja) poszedłem .</p> <p>Podobnie Ich habe gegessen – (Ja) zjadłem (gegessen pochodzi od słówka essen (jeść).</p> <p>Jeżeli wskażemy inne osoby np. Du bist gegangen – (Ty) poszedłeś) Er ist gegangen – On poszedł</p> <p>Wir sind gegangen. My poszliśmy. itd. zauważamy, że odmienia się tylko forma sein przy zaimkach osobowych (du- bist, er,- ist, wir- sind) a sam Partizip II jest nieodmienny i występuje na końcu zdania.</p>

Perfekt
Dział powtórzeniowy

Sposoby tworzenia Partizip II :

1/ czasowniki mocne : uczymy się tych form z tzw. listy czasowników mocnych i nieregularnych (dostępne w każdej książce lub słowniku)
do tematu bezokolicznika dodajemy przedrostek **ge-** oraz końcówkę **-en** (możliwa wymiana samogłoski tematowej)

<i>bezokolicznik</i>	<i>Partizip II</i>
lesen	ge - les - en
schre i ben	ge – schrie b – en (wymiana ei na ie)
spre ch en	ge – spro ch – en (wymiana e na o)

2/ jeżeli w wykazie nie występuje dany czasownik , to przynależy do innej grupy czyli tzw. czasowników słabych i wówczas Partizip II tworzymy :

do tematu bezokolicznika dodajemy przedrostek **ge-** oraz końcówkę **-t**

<i>bezokolicznik</i>	<i>Partizip II</i>
lernen	ge - lern – t
kaufen	ge – kauf – t

3/ dla grupy czasowników mieszanych

do tematu bezokolicznika dodajemy przedrostek **ge-** oraz końcówkę **-t** (uwaga! wymiana samogłoski tematowej)

<i>bezokolicznik</i>	<i>Partizip II</i>
br i ngen	ge - br a ch – t (wymiana i na a)
k e nnen	ge – k a nn – t (wymiana e na a)

4/ czasowniki zakończone na **-ieren**

Tu Partizip II to forma 3 os. L.poj.

<i>bezokolicznik</i>	<i>Partizip II</i>
studieren	studiert
produzieren	produziert

5/ **czasowniki złożone nierozdzielnie** (przedrostki : be-, ge-, emp- , ent-, er- , ver-, zer-)nie mają przedrostka **ge-** i występuje końcówka **-t** lub **-en** :

<i>bezokolicznik</i>	<i>Partizip II</i>
besuchen	besuch t
verstehen	verstand en

6/ w **czasownikach złożonych rozdzielnie** (przedrostki ab-, an-, auf-, aus-, ein-, mit-, vor-, weg-, zurück-, zusammen-) tworząc Partizip II przedrostek **ge-** wystąpi w środku wyrazu :

<i>bezokolicznik</i>	<i>Partizip II</i>
einkaufen	ein – ge – kauft
ankommen	an – ge – kommen

<p>Perfekt Dział powtórzeniowy</p>	<p>Stosowanie słówek posiłkowych sein / haben</p> <p>Perfekt z haben tworzą czasowniki :</p> <p>1/ wymagające dopełnienia w bierniku (np. machen, essen) oraz</p> <p>2/ po czasownikach zwrotnych (np.sich treffen)</p> <p>3/po czasownikach modalnych (np.wollen, können, müssen)</p> <p>4/po czasownikach nieosobowych (np.regnen – pada deszcz)</p> <p>Perfekt z sein tworzą czasowniki :</p> <p>1/ oznaczające ruch np. gehen, kommen, laufen</p> <p>2/ oznaczające przemieszczanie się np. fahren, reisen)</p> <p>3/ oznaczające zmianę stanu (np. einschlafen (zasnąć), aufstehen(wstać), sterben (umrzeć), wachsen (rosnąć)</p> <p>4/po sein, werden, bleiben</p> <p><i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji Perfekt w tworzeniu wypowiedzi ustnej i pisemnej, relacjonowaniu wydarzeń</i></p>
--	---

<p>Urlaub, Sommerferien</p>	<p>Relacjonujemy wydarzenia z wakacji, urlopu w czasie przeszłym. Uwzględniamy takie elementy pytań :</p> <p>1/ Wo hast du die letzten Sommerferien verbracht? (Gdzie spędziłeś ostatnie wakacje?)</p> <p>2/ Mit wem? (z kim?)</p> <p>3/ Wie lange seid ihr dort gewesen? (jak długo tam byliście?)</p> <p>4/ Was habt ihr dort gemacht? (co tam robiliście?)</p> <p>5/ Wie war das Wetter? (jak była pogoda?)</p> <p>6/ Was ist in den Ferien / im Urlaub passiert? (co się wydarzyło w czasie wakacji/urlopu?)</p> <p>Zwroty:</p> <p>Ich habe meinen Urlaub in Deutschland verbracht. (Spędziłem urlop w Niemczech)</p> <p>Sport getrieben – uprawiałem sport</p> <p>in der Sonne gelegen – leżałem na słońcu (opalałem się)</p> <p>Deutsch, Englisch gelernt – uczyłem się j.niemieckiego/angielskiego</p> <p>Landschaft/ Natur bewundert – podziwiałem krajobraz/ naturę (przyrodę)</p> <p>Fotos gemacht – robiłem zdjęcia</p> <p>neue Freunden kennen gelernt – poznałem nowych przyjaciół</p> <p>Ich habe viel besichtigt. – Dużo zwiedziłem.</p> <p><i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji Perfekt w tworzeniu wypowiedzi ustnej i pisemnej, relacjonowaniu wydarzeń</i></p>
---------------------------------	--

<p>Wetter</p>	<p>Opisujemy pogodę w wybranej porze roku Frühling (es ist warm, die Blumen blühen, itp) Sommer (kann man sich baden, sich sonnen, es ist heiß, itp) Herbst (ist malerisch, der Himmel ist bedeckt, es regent,) Winter (es schneit, kann man Ski laufen, es ist frostig)</p> <p>Zwroty: Es regnet – Pada deszcz Es schneit – Pada śnieg Es ist neblig – Jest mgliście Es ist windig – Jest wietrznie. der Hagel - grad der Sturm – burza die Sonne - słońce Es ist 15 Grad C – Jest 15 stopni C wolzig- pochmurno sonnig - słonecznie Regenschauer- przelotne opady deszczu Erdbeben – trzęsienie ziemi Hochwasser- powódź Waldbrände – pożary lasu</p> <p><i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji leksykalnych w tworzeniu wypowiedzi ustnej/pisemnej</i></p>
---------------	--

<p>Zdanie z dass (że) ob (czy)</p>	<p>Stosowanie tych spójników powoduje budowanie zdań podrzędnych. Używamy takich określeń:</p> <p>Ich meine, dass Ja sędzę, że</p> <p>Ich denke, dass Ja myślę, że</p> <p>Ich weiß, dass Ja wiem, że</p> <p>Ich finde, dass Ja sędzę, że</p> <p>Konstrukcja zdania podrzędnego jest następująca: dass + podmiot + określenia+ osobowa forma czasownika</p> <p>Przykłady :</p> <p>Ich finde, dass der Sommer die schönste Jahreszeit ist. (Ja sędzę, że lato jest najpiękniejszą porą roku.) Er hat gesagt, dass Eva neue Kleider gekauft hat. (On powiedział, że Ewa kupiła nową odzież.) Du hast gefragt, ob ich viel Geld noch habe. (Ty zapytałeś, czy mam jeszcze dużo pieniędzy)</p> <p>Jak widzimy w powyższym przykładzie <u>czasownik w formie osobowej</u> (w pierwszym zdaniu ist, w drugim hat, w trzecim habe) musi być na końcu zdania !</p> <p><i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji gramatyczno-leksykalnych</i></p>
---	--

<p>Genetiv (wessen?) czyli dopełniacz (kogo? czego?)</p>	<p>Jeżeli używamy dwóch rzeczowników, to drugi uzupełnia informacje o pierwszym i występuje w dopełniaczu:</p> <p>die Temperatur + das Wasser = die Temperatur des Wassers (temperatura) (woda) (temperatura wody)</p> <p>Widzimy , że rodzajnik das zamienił się na des a także dopisaliśmy literkę -s do słowa Wasser.</p> <p>Oto tabela odmiany dopełniacza</p> <table border="1" data-bbox="622 548 1380 884"> <thead> <tr> <th>Przypadek</th> <th>r.męski M</th> <th>r. żeński F</th> <th>r.nijaki N</th> <th>l.mnoga Pl</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N Mianownik Wer? Was?</td> <td>der</td> <td>die</td> <td>das</td> <td>die</td> </tr> <tr> <td>G dopełniacz Wessen?</td> <td>des -s, -es</td> <td>der</td> <td>des -s, -es</td> <td>der</td> </tr> </tbody> </table> <p>Dopełniacz imion własnych ma następującą konstrukcję:</p> <p>do imienia lub nazwiska dodajemy literę -s der Hund Eva-s lub Eva-s Hund (pies Ewy) das Auto Robert-s lub Robert-s Auto (samochód Roberta)</p> <p>Możemy też wyrazić to opisowo za pomocą słówka von: der Hund von Eva das Auto von Robert.</p> <p><i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji gramatyczno-leksykalnych</i></p>	Przypadek	r.męski M	r. żeński F	r.nijaki N	l.mnoga Pl	N Mianownik Wer? Was?	der	die	das	die	G dopełniacz Wessen?	des -s, -es	der	des -s, -es	der
Przypadek	r.męski M	r. żeński F	r.nijaki N	l.mnoga Pl												
N Mianownik Wer? Was?	der	die	das	die												
G dopełniacz Wessen?	des -s, -es	der	des -s, -es	der												

<p>Körperteile, Aussehen</p>	<p>Używamy kilkunastu rzeczowników określających nazwy poszczególnych części ciała np.:</p> <p>der Kopf (głowa), das Gesicht (twarz) , die Haare (włosy), das Ohr (ucho), die Augen (oczy), der Hals (szyja), die Hand (ręka), der Bauch (brzuch) , der Fuß (stopa/ noga), der Rücken (plecy)itd.</p> <p>Opisujemy wygląd osoby :</p> <p>1/ wzrost : klein , mittelgroß, groß (er/sie ist 1,8 Meter hoch- on/ona ma 1.8 m wzrostu)</p> <p>2/ oczy : blau, schwarz, grün, braun, schön</p> <p>3/ nos: lang, kurz, fein (drobny)</p> <p>4/ogólnie: schick (szykowny,-a), attraktiv (atrakcyjny ,-a) sportlich (wysportowany,-a), elegant</p> <p><i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji leksykalnych, wyrażanie opinii na temat wyglądu</i></p>
----------------------------------	---

<p>Kleidung Mode</p>	<p>Udzielamy odpowiedzi na pytania: Was trägst du am liebsten? (co nosisz najchętniej?) Wo kaufst du deine Kleidung ein? (gdzie kupujesz swoje ubranie?) Wie ziehst du dich in der Schule und Feste an? (Jak się ubierasz do szkoły i w czasie świąt/uroczystości?)</p> <p>Zwroty: Wie wichtig ist Mode in deinem Leben? (Jak ważna jest moda w twoim życiu?) Ich habe einen eigenen Still. (Mam swój własny styl) Ich achte auf der Kleidung nicht. (Nie zwracam uwagi na ubranie) Ich finde nicht wichtig, was andere tragen. (Nie uważam to za ważne ,jak się inni ubierają) Wie kleidet sich die heutige Jugend ? (Jak ubiera się dzisiejsza młodzież?) der Anzug – garnitur da Hemd- koszula die Krawatte - krawat die Jeanshose – spodnie dżinsowe die Stoffhosse- spodnie z materiału das Kleid -sukienka der Rock – spódnica das T-Shirt – podkoszulka der Pullover - sweter (stosujemy nazwy kolorów : schwarze Schuhe – czarne buty der Sakko mit weißem Hemd – marynarka z białą koszulą dunkle Jeans – ciemne dżinsy) <i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji leksykalnych, wyrażanie opinii na temat ubioru, mody</i></p>
<p>Beim Arzt</p>	<p>Typowe wyrażenia w czasie wizyty u lekarza: Was tut dir weh? – co cię boli? Ich fühle mich schlecht. – czuję się źle. Ich habe Kopfschmerzen, Halsschmerzen, Bauchschmerzen. (Boli mnie głowa, gardło, brzuch) Ich habe Schnupfen, Husten, Fieber. (Mam katar, kaszel, goraczkę) Öffnen Sie den Mund! (Proszę otworzyć usta!) Machen Sie den Oberkörper frei! (Proszę rozebrać się do pasa!) Atmen Sie tief ! (Proszę oddychać głęboko!) Medikamente verschreiben – przepisać lekarstwa die Tablette gegen....- tabletki na Medikamente 2-mal täglich nach dem Essen einnehmen. (przyjmować lekarstwo dwa razy dziennie po jedzeniu)</p>

	<p>Du sollst 3 Tagen im Bett bleiben. (Masz 3 dni leżeć w łóżku.) viel Obst essen – jeść dużo owoców keine Zigaretten rauchen - nie palić papierosów</p> <p>Erkältung- przeziębienie die Grippale Infektion – infekcje grypowe</p> <p>Ich möchte einen Termin bei Arzt festlegen (Chciałbym ustalić wizytę u lekarza) Arztbesuch – wizyta lekarska Was kostet das? Ile to kosztuje ? Der Termin passt mir . - Termin pasuje mi. Tut mir leid, aber ich muss einen Termin ändern. (Przykro mi, lecz muszę zmienić termin) Ist es möglich , einen Termin zu ändern? (Czy jest możliwa zmiana terminu?) <i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji leksykalnych, wyrażanie opinii na temat zdrowia, umawianie się na wizytę lekarską</i></p>
--	--

Feste	<p>Adventszeit- adwent Weihnachten- Boże Narodzenie Ostern- Wielkanoc Geburtstag- urodziny Namenstag- imieniny Hochzeit- wesele Valentinstag- walentynki</p> <p>życzenia świąteczne Ein frohes gesegnetes Weihnachten/ Osterfest. (wesołych świąt Bożego Narodzenia/ wielkanocnych) Ein glückliches Neues Jahr! (Szczęśliwego Nowego Roku!) Alles Gute zum.....(Wszystkiego dobrego z okazji)</p> <p>Weihnachtsbräuche in Polen (zwyczaje świąt Bożego Narodzenia)</p> <p>die Oblate teilen – łącać się opłatkiem Weihnachtslieder singen- śpiewać kolędy den Weihnachtsbaum schmücken – ubierać choinkę zur Mette gehen- iść na pasterkę Geschenke kaufen – kupować prezenty im Familien feiern- świętować w kręgu rodziny <i>wymaganie egzaminacyjne tworzenie wypowiedzi na temat zwyczajów świątecznych, składanie życzeń</i></p>
-------	---

<p>Bezokolicznik z "zu"</p>	<p>"Zu" występuje przede wszystkim w następujących sytuacjach:</p> <p>1/ po czasownikach posiłkowych "haben" i "sein" (jako zamiennik dla konstrukcji z czasownikiem modalnym): Ich muss die Hausaufgabe machen. = Ich habe die Hausaufgabe zu machen. (mam do odrobienia zadanie domowe)</p> <p>2/ po połączeniach "sein" z przymiotnikiem: Es ist ungesund, Zigaretten zu rauchen.</p> <p>3/ po połączeniach "haben" z rzeczownikiem: Ich habe die Absicht, ins Kino zu gehen. (mam zamiar pójść do kina) Ich habe keine Lust, ins Kino zu gehen. (nie mam ochoty, aby iść do kina)</p> <p>„zu” nie występuje :</p> <p>1/ po "lernen", "lehren", hören", "sehen", "fühlen", "spüren", "helfen", "lassen", 2/ po czasownikach modalnych (wollen, können, dürfen, sollen, müssen, mögen) 3/ po czasownikach oznaczających ruch, przemieszczenie (np.: gehen, kommen, fahren, laufen, fliegen, itp.)</p> <p><i>wymaganie egzaminacyjne stosowanie konstrukcji gramatyczno- leksykalnych</i></p>
-----------------------------	---

<p>Imperfekt zwany też Präteritum</p>	<p>Jest to czas przeszły. Używany w opisie i opowiadaniu. Sposoby tworzenia: 1/ czasowniki słabe (do tematu czasownika dodajemy końcówki)</p> <table data-bbox="606 1612 1117 1736"> <tr> <td>ich</td> <td>- te</td> <td>wir</td> <td>- ten</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>- test</td> <td>ihr</td> <td>- tet</td> </tr> <tr> <td>er/sie/es</td> <td>- te</td> <td>sie/Sie</td> <td>- ten</td> </tr> </table> <p>(np.kaufen : ich kauf-te, du kauf-test , itd)</p> <p>2/ czasowniki mocne (do tematu czasownika dodajemy stałe końcówki-</p> <table data-bbox="606 1904 1117 2027"> <tr> <td>ich</td> <td>-</td> <td>wir</td> <td>- en</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>- st</td> <td>ihr</td> <td>- t</td> </tr> <tr> <td>er/sie/es</td> <td>-</td> <td>sie/Sie</td> <td>- en</td> </tr> </table>	ich	- te	wir	- ten	du	- test	ihr	- tet	er/sie/es	- te	sie/Sie	- ten	ich	-	wir	- en	du	- st	ihr	- t	er/sie/es	-	sie/Sie	- en
ich	- te	wir	- ten																						
du	- test	ihr	- tet																						
er/sie/es	- te	sie/Sie	- ten																						
ich	-	wir	- en																						
du	- st	ihr	- t																						
er/sie/es	-	sie/Sie	- en																						

